

RAPPORT WORKSHOP BJURÅKERS FRAMTID 10 APRIL 2016

INNEHÅLL

1. Inledning	3
1.1 Bakgrund och syfte	3
1.2 Deltagarna	4
2. Metod	4
2.1 Arbetssättet steg för steg	4
2.2 Idéer sorterade under ursprungsrubrikerna	5
3. Resultat	6
3.1 Naturtillgångarna kopplade till upplevelseturism	6
3.2 Internettillgång till alla	7
3.3 Skolan och vettig fritid för unga	7
3.4 Närhet till vårdcentral	7
3.5 Busstrafiken	8
3.6 Boende för invånare och turister	8
3.7 Upprustning av vägar	8
3.8 Gemensam marknadsföring	8
3.9 Samverkan mellan företag och föreningar	8
3.10 Politiskt engagemang	9
3.11 Övriga idéer	9
4. Diskussion	9
5. Reflektion	10
6. Sammanfattning	11
7. Bilagor	11

*Rapporten är sammanställd av Anna-Karin Widehammar, Salticus
Hudiksvall 2016-04-21*

1. INLEDNING

”Landsbygden i Hudiksvalls kommun kännetecknas av möjligheter, förutsättningar och engagemang att utgöra en del av kommunens utveckling. Landsbygden bidrar aktivt till kommunens övergripande Vision 2020 att vara *Sveriges bästa kommun att leva och verka i.*”

Citatet är hämtat ur *Utvecklingsstrategi för Hudiksvalls landsbygd* som antogs av Hudiksvalls kommunfullmäktige den 28 april 2014. Utvecklingsstrategin innehåller förutom visionen även strategi, bakgrund, inventering av viktiga utvecklingsområden samt vissa kommunfakta.

1.1 Bakgrund och syfte

I Bjuråker har det sedan dess bildats en grupp som vill verka för bygdens framtid. Gruppen är sammansatt av representanter från olika föreningar och intressenter. Förutom olika intressen har gruppen strävat efter mångfald vad gäller kön, ålder och geografisk plats. I dagsläget består gruppen av ett tiotal personer. De kallar sig Bjuråker.nu och planerar en hemsida med samma namn. En Facebooksida finns redan.

Några i gruppen deltog i en workshop som gällde hela Hudiksvalls kommuns landsbygdsutveckling hösten 2014. De ville göra motsvarande workshop med Bjuråkersbygden i fokus och ansökte därför om att få arrangera en sådan. Ansökan beviljades av kommunen och planering av workshopen kunde starta. De anlätade Anna-Karin Widehammar, Salticus, som processledare, som även var den som höll i workshopen för hela kommunen.

Syftet med workshopen var att kartlägga vad de som bor och verkar i Bjuråkersbygden vill, om det finns intresse för att driva framtidsfrågor och vilka de i så fall är. I annonseringen inför workshopen formulerade gruppen sig så här:

”Är du Permanentboende/Fritidsboende, Företagare/Näringsidkare, Förening och intresserad av hur Bjuråkersbygden utvecklas? Välkommen till ett möte/workshop på Bjuråkers Bygdegård, Bricka, söndag den 10 april kl. 17.00-20.00. Tillsammans diskuterar vi om vi vill och kan göra något som bidrar till att Bjuråkersbygdens orter fortsätter att vara trivsamma platser att bo på och verka i även i framtiden. Vi hoppas kunna arbeta för skolan, hälso- och sjukvård, företagsutveckling, kollektivtrafik, hållbara vägar, turism, fritidsverksamhet och andra angelägna frågor vi brinner för.”

Intresset visade sig vara enormt! Drygt hundra deltagare anmälde sig och kom till workshopen. Med tanke på att Bjuråkersbygden har omkring 3000 invånare måste det anses som anmärkningsvärt.

1.2 Deltagarna

Workshopen hölls på Bjuråkers Bygdegård i Bricka mellan klockan 17 och 20 en söndagskväll. I takt med att deltagarna anlände fick de ta fika och markera på en karta var de hörde hemma. Grupprepresentanterna Petra Gahm, Börje Karlsson och Thomas Berglund hälsade välkomna och gav en kort introduktion till kvällen. Efter detta gav kvällens processledare exempel ur *Utvecklingsstrategi för Hudiksvalls landsbygd* på tidigare iakttagelser för att bygga vidare i den processen. Hon redogjorde även vad en workshop är och hur den skulle genomföras. Samtliga deltagare uppmanades att sätta sig vid bord där de inte kände alla.

Ganska precis 100 personer deltog i workshopen. Av dessa var ungefär hälften kvinnor och hälften män. Det var en överrepresentation bland medelålders och äldre. Gruppen unga och unga föräldrar var en minoritet.

2. METOD

I genomgången fick deltagarna veta vad som förväntades av dem. Att det är deras engagemang och spetskompetens som är grunden för de idéer som workshopen genererar. De uppmanades tänka i termer som Framtidstro, Engagemang och Samverkan.

2.1 Arbetssättet steg för steg

Metoden för processen:

Steg 1) Varje deltagare reflekterar individuellt och ocensurerat genom att skriva ner de egna idéerna på post it-lappar. Idéerna får vara hur vilda och galna som helst, man ska inte censurera sig själv. Genom att var och en tänker själv ökar antalet varianter bland idéerna. Om detta steg inte finns med, utan man går direkt till steg 2, ökar risken för att en eller några i gruppen dominerar och styr in alla i samma tänk. En idé per lapp. Så kortfattat och konkret som möjligt. Fem minuter.

Steg 2) Varje person presenterar under tre minuter sina bästa idéer i den grupp man tillhör. Varje grupp sitter vid ett bord med sex eller sju platser (totalt 15 bord). De "brainstormar" tillsammans och vaskar fram de allra bästa idéerna som bordet kommit fram till. Det kan vara delvis nya idéer, eller åtminstone omformuleringar av idéer, eftersom flera deltagare kan ha liknande tankar. Varje bord enas om sex idéer. 30 minuter.

Steg 3) En eller flera personer från varje grupp redovisar under max fyra minuter dessa idéer för den stora gruppen så att alla får del av dem. De

placerar respektive post it-lappar under den rubrik, som är hämtade ur *Utvecklingsstrategi för Hudiksvalls landsbygd*, som passar bäst. 60 minuter.

Rubriker:

- Omställning – Se helheten, allt hänger ihop
- Privat och offentlig lokal service – Skola, vård, omsorg, dagligvaror, kollektivtrafik, post, bank etc.
- Kommunikation – Tekniskt, fysiskt och mentalt
- Infrastruktur – Vägar, bredband, tillgänglig skärgård
- Inställning – Attityd, tro på landsbygdens förmåga
- Besöksnäring – Visa helheten och delarna, ge förutsättningar
- Marknadsföring – Vi sticker ut, grannsamarbete, livsmiljö
- Kommunen – Sätta ned foten, beakta landsbygden i alla beslut, LIS-områden, långsiktighet och hållbart
- Övrigt (för sådana idéer som inte passade under någon annan rubrik gjordes detta tillägg)

Steg 4) Processledaren skriver ner idéerna under tiden de presenteras. I efterhand sammanställs idéerna under rubrikerna. Även de idéer som inte redovisats muntligt, men som deltagarna vill lämna in, tar processledaren hand om och sammanställer (i listorna har dessa idéer markerats med +).

2.2 Idéer sorterade under ursprungsrubrikerna

Mötet pågick i tre timmar varar själva workshopen tog cirka 2,5 timmar. Deltagarna var väldigt aktiva och kreativa. Stämningen i rummet var väldigt positiv. Processledaren klockade varje del för att ha kontroll på tiden. Alla deltagare respekterade tiden på ett föredömligt sätt.

Deltagarna tog uppgiften på allvar. Diskussionerna i det magiska rummet var intensiva och konstruktiva. Några grupper redovisade fler än fem idéer var. Antalet idéer som redovisades muntligt blev därför 106 stycken i stället för 90 som planerat (se bilaga 1), och då var det flera av punkterna som innehöll flera idéer, så egentligen är antalet ännu större. Antalet extra idéer, som inte redovisades men som lämnades in, var väldigt många och dessa finns med i listan (markerade med +) där alla idéer är sorterade under respektive rubrik (se bilaga 2). Rubriken Övrigt användes i workshopen, men alla dessa idéer har sedan flyttats till en befintlig rubrik där de kan höra hemma, så Övrigt faller bort.

Det fattades sannerligen inte idéer! Många grupper kom fram till liknande idéer, vilket innebär att några idéer återkommer med viss variation i listorna. Antal idéer under respektive rubrik är:

- Omställning (14+3)
- Privat och offentlig lokal service (16+3)

- Kommunikation (10+2)
- Infrastruktur (14+4)
- Inställning (7+11)
- Besöksnäring (28+42)
- Marknadsföring (12+5)
- Kommunen (5+15)

Bakom varje idé finns en grupp med sex eller sju personer. Idéer som återkommer flera gånger, om man ser till områden, och som därmed kan sägas ha extra tyngd är:

- *Naturtillgångarna kopplade till upplevelseturism*
- *Internettillgång till alla*
- *Skolan och vettig fritid för unga*
- *Närhet till vårdcentral*
- *Busstrafiken*
- *Boende för invånare och turister*
- *Upprustning av vägar*
- *Gemensam marknadsföring*
- *Samverkan mellan företag och föreningar*
- *Politiskt engagemang*

3. RESULTAT

Om vi tittar närmare på vad grupperna för fram under respektive område handlar extremt mycket om de fantastiska naturtillgångarna som Bjuråkersbygden har, och som går att utveckla så att det blir trevligare att vistas där både för bofasta och för turister. Nästan alla grupper nämner problemen med fiber och bredband, som idag saknas på många platser. Många idéer handlar vidare om den lokala servicen vad gäller främst skola (kopplad till de ungas fritid), vård och kollektivtrafiken. Boendefrågan engagerar liksom rustningen av vägar och röjning av sly. Flera grupper för fram idén om att samverka bland företagare och i den lokala marknadsföringen. Några grupper vidrör att det politiska engagemanget är lågt och borde stärkas för att de styrande ska lyssna på vad Bjuråkersborna vill.

3.1 Naturtillgångarna kopplade till upplevelseturism

Alla femton grupper berörde på ett eller annat sätt den utvecklingspotential Bjuråkersbygden har vad gäller turism, och framför allt det som kallas upplevelseturism. Man ser naturtillgångar som Dellensjöarna, Svågan, Avholmsberget och det odlingsbara landskapet som stora resurser.

På Dellen vill man ha båtturer, upprustade badplatser samt latrinstationer och vettiga sopstationer för besökare. Man tror också att fisketurismen kan utvecklas, men detta är starkt kopplat till bristen av boende (se 3.6).

I Svågan tror man att bäversafari och att utveckla paddlingsverksamheten har stor potential.

På Avholmsberget vill man stärka restaurang- och konferensanläggningen ihop med upplevelser av exempelvis fallskärmshoppning, glidflygning och bergsklättring. Man vill även se artister på berget.

I det vida landskapet vill man se fler odlingar, och då främst av ekologisk och närproducerad mat som säljs lokalt. Man tror också på fårskötsel, en satsning på vandringslederna som behöver rustas och på fågelskådning genom att bygga bra fågeltorn för den specifika målgruppen fågelskådare.

3.2 Internettillgång till alla

Många vittnar om hur dålig internetuppkopplingen är för datorer, surfplattor och mobiler i flera av byarna i Bjuråker. Det är inte bara till nackdel för företagsutvecklingen, utan också för att locka till sig nya invånare. En ort utan täckning är inte attraktiv att bosätta sig i för den stora majoriteten av befolkningen. Allt fler tjänster finns idag på olika internetsajter. Det är en rättvisefråga att ha samma förutsättningar som de som bor i städer med bredband och fiber. Några idéer om samåkning i så kallade bilpooler presenterades, vilket skulle kunna vara ett bra komplement till kollektivtrafiken, men idén kräver att mobilerna har tillgång till internet.

3.3 Skolan och vettig fritid för unga

Trots att inga i gruppen barn och ungdomar fanns på plats, tog många grupper upp frågan om hur Bjuråker blir mer attraktiv för unga. Det kom fram en rad idéer om hur detta skulle kunna gå till. Här är några: allaktivitetshus med spel och mat, mötesrum med fritidsgård, kafé, att använda tomma lokaler för detta, få fler att välja skolan i Friggesund (eftersom den är så speciell), kämpa för ny idrottshall, roliga aktiviteter för barn (skate, lekplatser, barngympa och ridning).

En idé tar upp att en enkät borde gå ut till målgruppen yngre för att fråga vad de vill.

3.4 Närhet till vårdcentral

Majoriteten i workshopen var pensionärer och väldigt många beskrev problemet med att hälsocentralen är nedlagd. De har svårt att ta sig till hälsovård. Problemet har koppling till de dåliga bussförbindelserna med Delsbo och Hudiksvall (se 3.5). Även barnfamiljer saknar hälsocentralen. Man föreslår att åtminstone en distriktssköterska kan vara på plats i Friggesund en dag i veckan, eftersom lokal finns sedan tidigare.

3.5 Busstrafiken

Väldigt många förslag handlade om busstrafiken, som blivit allt sämre. Idéer som fördes fram var småbussar som går mellan byarna, om bilpooler när bussförbindelserna inte fungerar (men först måste internettillgången lösas, se 3.2), om fler turer till och från Hudiksvall (som inte har slutstation i Delsbo utan fortsätter till Friggesund).

3.6 Boende för invånare och turister

Det saknas boende både för bofasta och för turister. De äldre saknar vettiga äldreboenden där man kan "ta rullatorn ut på gräsmattan utan att behöva använda trappor" som en grupp uttryckte det. Det finns tomter hävdade några deltagare. Genom att bygga nytt åt äldre frigörs hus för yngre. Över huvud taget behövs attraktiva boenden för att göra bygden intressant för nya människor.

De turister som besöker Bjuråkersbygden idag och som inte har egen husvagn eller husbil, har svårt att hitta bra boende. Det behövs fler boenden även för turister, särskilt om besöksnäringen ska kunna växa.

3.7 Upprustning av vägar

Majoriteten av de femton grupperna lyfte vägfrågan. Många av vägarna i området är i dåligt skick och marken omkring behöver röjas på många ställen. Att bredda vägar och göra plats för cykelvägar lyftes också. Detta skulle samtidigt vara en turistisk satsning, eftersom området har vacker natur som skulle locka cyklande turister om det fanns bra vägar för den målgruppen. Det skulle dessutom vara en satsning på hälsa för lokalbefolkningen. Idag tar många bilen bara de ska en kort sträcka.

Ett par grupper berörde hastighetssänkningen på riksväg 84 som diskuteras för tillfället. Man ser förslaget som ett hot som stärker känslan av att Bjuråker ligger ännu längre bort från centralorten Hudiksvall.

3.8 Gemensam marknadsföring

Många grupper berörde frågan om samverkan inom marknadsföring. Alla aktiviteter som sker framför allt sommartid i området borde synkas på ett ställe för att förhindra krockar, och man föreslår någon form av kalender online. Även skyltning kan samköras och bli bättre, både för bofasta och turister.

En hel del av idéerna som framkom är kopplade till närproducerad mat. Man vill öka kännedomen om att det finns och hur man göra för att köpa den. Man tror även att turister lockas av närproducerad mat, bara de vet om att den finns.

3.9 Samverkan mellan företag och föreningar

Även när det gäller företagande efterlyser många någon slags förteckning över vilka företag som finns i Bjuråkerstrakten. Med en sådan förteckning ökar chansen att även

köpa tjänster lokalt. Någon form av företagarförening och/eller näringslivscenter med kurser och hjälp att utveckla företagsidéer efterlyses också. Liksom samarbete inom föreningslivet med administrativa uppgifter.

3.10 Politiskt engagemang

Idéer om att Bjuråkersborna behöver engagera sig politiskt för att få gehör inne i Hudiksvall kom från flera håll. Många lyfte Svågadalsnämnden som ett gott exempel.

3.11 Övriga idéer

I listan över de grupperade idéerna finns många guldkorn som inte finns med under rubrikerna ovan. De andas framtidstro, kreativitet och engagemang. Hit hör exempelvis geotermvärme i Dellen, mobil ÅVC-service, Hollywoodskylten på Avholmsberget, samägande av prylar ("Hygglo"), skapa boende av gruvhålen som nämns samt ett kulturhus/naturrum där man lär ut sådant som håller på att dö ut (hantverk, dialekter, berättelser mm.), kanske kopplat till "Bjuråker visar" och ungdomsgård/kafé som är andra idéer.

4. DISKUSSION

Hur väl uppnåddes mål och syfte med workshopen? Kan rapporten fungera som ett stöd i den fortsatta planeringen för att ta fram en handlingsplan för bjuråker.nu?

Antalet deltagare i workshopen bevisar att det finns ett stort intresse och engagemang i landsbygdsfrågorna för Bjuråker. I det magiska rummet pågick febril aktivitet i alla steg i processen. Diskussionerna var intensiva kring alla bord. Allt gick förhållandevis lugnt och städat till. Förhoppningsvis kände alla deltagare att de fick komma till sin rätt och föra fram sina idéer.

Workshopen var upplagd så att de viktigaste idéerna skulle sållas fram gemensamt av grupperna. Bland de omkring 100 idéer som presenterades berörde många samma ämnesområden, vilket ger en tydlig indikation på vad deltagarna anser vara viktigast. Detta har redovisats i rapporten, och kan förhoppningsvis vara en grund för den fortsatta planeringen. Dit hör också idélistorna i bilagorna, för där finns många idéer som inte har nämnts i detalj i själva rapporten. När man läser idé för idé får man en tydligare bild av vad som efterfrågas.

Därmed kan mål och syfte med workshopen anses vara uppfyllda.

5. REFLEKTION

Redovisningen av gruppernas allra bästa idéer är intressant ur många aspekter. Inte minst för att det är kring just dessa idéer man har enats, och att så många av idéerna återkommer i olika varianter från grupp till grupp. Många av idéerna är generella. Andra är konkreta men har också ofta formen av önskelista snarare än problemlösare: Vi vill ha bättre vägar, fler bostäder, bättre service! Men vem bär ansvaret för att utvecklingen ska ta fart?

Vem ska bygga bostäder, dra fiber, starta båtturer, anlägga och sköta utrustade rastplatser, bekosta informationstavlor, och så vidare? Vem ska vara katalysator, finansör och utförare? Vilka möjligheter har Bjuråkersborna själva att samordna allt som efterfrågas? Och vem ska bestämma vad som bör prioriteras?

Frågorna hopar sig och det finns ingen enkel lösning. Men det finns goda exempel runt omkring oss som vi kan titta närmare på, finlipa och testa på vår lokala marknad. Exempelvis ÅVC-service i Sundsvall och mobilsamåkning i Småland. Goda exempel på samverkan finns ännu närmare. Järvsö lyftes som ett sådant. Kanske kan man också kika på hur EU hanterar olika ansökningar. Vilka krav ställs och vilka idéer passar bäst in bland de medel som finns att söka?

Innan man fattar beslut om vilka frågor som ska drivas vidare kanske det också är klokt att fråga även de grupper som inte fanns representerade i workshopen om hur de ser på landsbygdsutveckling. Dit hör exempelvis ungdomarna, unga vuxna och personer med andra specialintressen än de som fanns med på workshopen. Å andra sidan kan man inte lägga hur mycket tid som helst till insamling av idéer. Det är viktigare att komma igång, så att några av idéerna blir verklighet inom en inte alltför lång framtid. På så sätt skapas engagemang. Människor ser att det händer saker. Nya idéer föds. Landsbygden utvecklas. Och det skapas en positiv spiral som sätter igång nya krafter!

En hel del av idéerna borde gå att starta utan större investeringar. Dit hör exempelvis att bygga kunskap kring hur man ansöker om EU-medel och andra finansieringsmöjligheter. Låt många utbildas till låg eller ingen kostnad genom att erbjuda utbildningen lokalt, kanske i samarbete med lokala utbildningsföretag. Då sparar man tid och pengar. Bygg kunskap! Kunskap ger trygghet. Ett tryggt samhälle blir stabilt. Ett stabilt samhälle gör att fler vågar satsa på galna geniala idéer. Vissa kommer att misslyckas. Men andra kommer att få landsbygden att blomstra! Och det kanske inte alls är de idéer man trodde hade störst potential att lyckas, som verkligen gör det!

Det finns en kraft i människor som bor och verkar på landsbygden. Det finns ofta ett stort engagemang. Landsbygden i Bjuråker har stor potential att utvecklas. Det är ett "Eldorado" som en grupp sa, och det finns goda naturliga förutsättningar i natur och kultur. Men det är människorna som bor och verkar i hela kommunen som måste förvalta detta så att vi alla utvecklas. En viktig nyckel för att lyckas med detta är

samverkan och delaktighet. Att våga samarbeta och ge av sina egna kunskaper och idéer för att vinna något – tillsammans!

6. SAMMANFATTNING

Söndagen den 10 april 2016 hölls en workshop om landsbygdsutveckling för Bjuråkersbygden på Bjuråkers bygdegård i Bricka. 100 personer deltog i workshopen. De fick alla uppgiften att tänka ut så många idéer de kunde för att sedan diskutera dessa i mindre grupper. Grupperna skulle sedan enas om vilka sex idéer som var de allra bästa. Det blev drygt 100 idéer som redovisades inför alla. Idéerna har sedan sorterats in under olika rubriker. De flesta idéerna handlar om service, boende, vägar, samverkan inom näringsliv och marknadsföring, internettillgång, turismsatsningar och politiskt engagemang.

Förutom de idéer som redovisades inför alla på workshopen, samlades övriga idéer in från dem som ville. Det blev ytterligare 85 idéer. Alla idéer finns presenterade i bilagorna. Tanken är att idéerna ska hjälpa gruppen bjuraker.nu att komma vidare i arbetet med att utveckla Bjuråkersbygden.

7. BILAGOR

Bilaga 1) Lista: Sammanställning redovisade idéer

Bilaga 2) Lista: Grupperade idéer inklusive icke redovisade

Bilaga 3) Presentationen som visades under workshopen